

List Galatským

Svoboda v Kristu

Čtení - Gl 4,21-5,1

Odpovězte mi vy, kteří chcete být pod zákonem: Co slyšíte v zákoně?

Čtete tam, že Abraham měl dva syny, jednoho z otrokyně a druhého z ženy svobodné.

Ten z otrokyně se narodil jen z vůle člověka, ten ze svobodné podle zaslíbení.

Je to řečeno obrazně. Ty dvě ženy jsou dvě smlouvy, jedna z hory Sínaj, která rodí děti do otroctví; to je Hagar.

Hagar znamená horu Sínaj v Arábii a odpovídá nynějšímu Jeruzalému, neboť žije v otroctví i se svými dětmi.

Ale budoucí Jeruzalém je svobodný, a to je naše matka.

Vždyť stojí psáno: ‚Raduj se, neplodná, která nerodíš, jásej a volej, která nemá bolesti, neboť mnoho dětí bude mít osamělá, více než ta, která má muže.‘

Vy, bratří, jste dětmi zaslíbení jako Izák.

Ale jako tenkrát ten, který se narodil pouze z těla, pronásledoval toho, který se narodil z moci Ducha, tak je tomu i nyní.

Co však říká Písmo? ‚Vyžeň otrokyni i jejího syna, neboť syn otrokyně nebude dědicem spolu se synem svobodné.‘

A proto, bratří, nejsme syny otrokyně, nýbrž ženy svobodné.

Tu svobodu nám vydobyl Kristus. Stůjte proto pevně a nedejte si na sebe znovu vložit otrocké jho.

Úvod

Dnešní text epištoly Galatským mně připomíná děti, které s oblibou vyhledávají své staré fotografie, na kterých jsou ještě malé, ale také fotografie rodičů, babiček a pradědečků. Je jako cesta ke kořenům – osobní vztah k historii vlastního života. Apoštol Pavel zde vytáhl „fotografie“ matky Hagar a matky Sáry a „nahlas“ přemýšlel o jejich životech, o jejich osudech a potomcích. Velmi dobře věděl, že v jejich příběhu je skryt i jeho osobní příběh. A dokonce příběh národů. Velmi dobře věděl, že i jeho matkou bývala kdysi Hagar, ale nyní je jeho pravou matkou Sára.

Máme před sebou část dopisu, ve které apoštol Pavel pracuje jako židovský rabín – pomocí alegorie (jinotaje, odhalování hlubšího smyslu textu) vykládá starozákonní příběh o Abrahamových ženách a dětech. Čtème: Gn 16,1-6.15-16; Gn 21,1-13

Téma se týká srovnávání Izmaele s Iákem, Sínaje se Sijónem, Hagar se Sárou, svobody s nesvobodou, pozemského Jeruzaléma s nebeským Jeruzalémem.

Pavel se zde dotknul velmi citlivé otázky, kdo je pravý dědic, pravý syn... A my můžeme pokračovat otázkou, kdo je pravý křesťan? Protože Izmael i Izák se hlásili ke stejnému otci Abrahamovi! Židé v době Pána Ježíše i apoštola Pavla se také hlásili k tomu, že jejich duchovním otcem je právě Abraham.

My dnes máme také všelijaká srovnávání. Lidé řeknou, že věří v Boha, ale věřícími ve smyslu Pavlovy argumentace nejsou. Pavel napsal: „Litera zabíjí, ale duch obživuje.“ (2 K 3,6-11) I dnes mohou mít lidé v ruce tutéž Bibli jako my, ale to neznamená, že je pro ně slovem Božím a že k nim Bůh mluví. Stejně tak může být člověk od dětství vychováván a veden ke Kristu, ale jeden kristovec bude a druhý ne! Pán Ježíš ve svém kázání zašel tak daleko, že viděl lidi, kteří budou v Kristově jménu kázat a dělat zázraky, ale přece nebudou jeho! (Mt 7,21-23)

Židům Ježíš řekl, že jejich otec není Abraham, ale ďábel (J 8,44), judaistům dal Pavel jasně na vědomí, že nejsou bratřími, ale svůdci! Odpovězme sami sobě na starou otázku: KDO JE KŘESŤAN? Pavlův dopis k tomu vede. Pokusme se na to odpovědět slovy dnešního alegorického oddílu:

- ten, kdo není pod zákonem, ale pod milostí (spasení pouhou vírou)
- ten, jehož „otcem“ je otec víry Abraham (nehledě na to, že to říkají i jiní!)
- ten, kdo se narodil z Ducha a nikoli jen z těla (znovuzrození)
- ten, kdo žije jako svobodný člověk (osvobozen od otrockého jha zákona)
- ten, kdo zakouší realitu „sestupujícího Jeruzaléma“ (Boží království na zemi)
- ten, kdo je jako Izák (syn zaslíbení = teologický pojem)
- ten, kdo čelí konfliktům pro spasení z milosti (s Izmaelem)
- ten, kdo na sebe nenechává znovu vkládat otrocké jho zákona v touze po spasení

Co nám říká Zákon? (v. 21)

Důležitým slovem v této otázce je slovíčko „chtít“. Věřící člověk je také jen člověk a rovněž v otázkách víry rozhoduje to, co chce! Možná si zbožný křesťan řekne, že přece rozhoduje Pán Bůh. To je pravda, ale zůstává otázka, zda člověk chce to, co Pán Bůh chce!? Dejme si pozor na své předporozumění Bible, na naší vůli velmi záleží!

Jsme odpovědní za své myšlení víry, za své tužby (a nejen za ty tělesné)! Je pravda, že lidská slabost je taková, že někdy člověk nechce ublížit, ale ublíží. Dva chtějí dobro, ale každý jinak, a nakonec je z toho veliký konflikt. Proto si pravdivě přiznávejme své pohnutky a to, co chceme i nad Bibli. Dost často se skrývá i za věroučnými diskusemi, hádkami a spory jen obyčejná lidská ambice vládnout a určovat hlavní tón v teologii.

Křesťané v Galacii chtěli ke své víře na sebe nasadit ještě chomout plnění zákona (Mojžíšova zákona, Tóry). Abychom tomu ještě jinak porozuměli, začali věcem nepodstatným dávat privilegium. I naše víra je výslednicí toho, co Pán Bůh chce a co my chceme! Jde jen o to, abychom svou vůli poddávali Bohu.

Pavel se rozhodl judaistům na jejich argumenty zákonem argumentovat slovy zákona, aby mu rozuměli. Činil tak oprávněně, neboť zákon není jen Desatero, ale pro Židy byl a je zákon všech pět knih Mojžíšových.

Dva potomci Abrahamovi (v. 22-23)

Historické pozadí: Abraham měl dva syny, Izmaele a Izáka. Jeden měl matku otrokyni, druhý matku svobodnou. Izmael se narodil z lidské iniciativy, z lidského popudu, narodil se z lidského rozhodnutí, Izák z Boží milosti a moci. Mezi Izmaelem a Izákem se jedná o protiklad původu, ač otec je stejný... S Janem Křtitelem by se dalo říci, že Izák (a jeho potomci) jsou vzbuzeni z kamení: „Nemyslete si, že můžete říkat: ‚Náš otec je Abraham!‘ Pravím vám, že Bůh může Abrahamovi stvořit /vzbudit/ děti z tohoto kamení.“ (Mt 3,9)

Opět vnímáme, jak veliký je podíl v životě člověka (i člověka věřícího, jako byl Abraham) a jeho osobní chtění a vůle. Abraham byl také jen rozkolísaný člověk. Měl syna Izmaele (ze své lidské a manželčiny vůle a chytrosti), měl ale i syna Izáka (z Božího zaslíbení). Izmael s Izákem k sobě měli tak blízko, ale přece byli tak vzdáleni! Podobně jako má k sobě blízko zákonické křesťanství s křesťanstvím milosti a svobody! (Pozoruhodná je zmínka o Arábii, která navozuje letitý konflikt mezi muslimy a židy. Jenomže v epištole Galatským se jedná o konflikt mezi dvěma skupinami křesťanů.)

Alegorický výklad dvou smluv (v. 24-27)

Pavel upozorňuje, že se pouští do alegorického výkladu. Obrazný či jinotajný výklad byl v židovství běžný a také v křesťanství má své místo, i když je „nebezpečný“:

- Hagar se Sárrou (dvě ženy Abrahama) jsou dvě smlouvy.
- Hagar znázorňuje horu Sínaj. Dítě otrokyně Hagary je samozřejmě otrokem. Paradoxně je ale přirovnáno k hoře Sinaji, kde byl dán osvobozenému Izraeli Zákon. Sinaj byla přece horou smlouvy na cestě ke svobodě a ne otroctví! Takové argumentaci lze porozumět jedině mimo Starý zákon a s porozuměním, co přinesla Ježíšova milost.
- Sára horu Sijón (ač to tam tak Pavel neuvádí), čtème v listu Židům 12,12; j 3,12 a 21,2.19.
- Hagar představuje „nynější Jeruzalém“ – město pod zákonem, pod otrockým jhem. Podobně jako v případě hory Sijón, byl Jeruzalém městem Krále velikého a synonymem svobody a chrámu (srov. Ž 87). V argumentaci Pavla to byl ale „starý Jeruzalém“, Pavel už viděl Jeruzalém nový (srov. Iz 54,11-14, Ez 40-48).
- Sára je onen budoucí nový sestupující (hořejší) Jeruzalém – město svobodné od otrockého jha, od hříchu, vše je nové (srov. a Zj 21,1-4).

Konflikt (v. 28-31)

Pavel aplikoval svůj alegorický výklad na konflikt křesťanů, kteří jsou pro Ježíše osvobozeni k novému životu z Ducha a těch, kteří prosazují plnění Zákona.

Kdo se drží milosti, je dítětem zaslíbení jako Izák. Tzn., jeho původ není tělesný, nacionální, ale duchovní. U Jana čtème: „Těm pak, kteří ho přijali a věří v jeho jméno, dal moc stát se Božími dětmi. Ti se nenarodili, jen jako se rodí lidé, jako děti pozemských otců, nýbrž narodili se z Ducha.“ (J 1,12n)

Pavel dává porozumět dávné události vyhnání Hagary a Izmaele. Zároveň ale nesmíme zapomenout, že i s Hagarou a Izmaelem šlo zvláštní Boží požehnání (Izmael byl obřezán s otcem Abrahamem dřív než Izák). Přesto platí, že Hagar musí být vyhnána – musí být vyhnáno zákonické křesťanství.

Svoboda v Kristu (v. 5,1)

„Každý je svou přirozeností otrokem, dokud není naplněním Božího slibu vysvobozen. Je tedy každý Izmaelem nebo Izákem; buď je stále ještě podle své přirozenosti otrokem, nebo byl Boží milostí vysvobozen.“ (John Stott) Onu svobodu si ale nesmíme nechat nijak vzít, brát na sebe musíme „jen“ Kristovo jho (Mt 11,28-30).